

Huvudredaktör och ansvarig utgivare: ELSA NYBLOM • Redaktionssekreterare: ROBERT JOSEPHSSON
Redaktion och expedition: SVEAVÄGEN 53, STOCKHOLM • Ahlén & Åkerlunds Fotogravyranstalt, Stockholm, Sverige 1941

ARTHUR ENGBERG:

FEMTE KOLONNEN

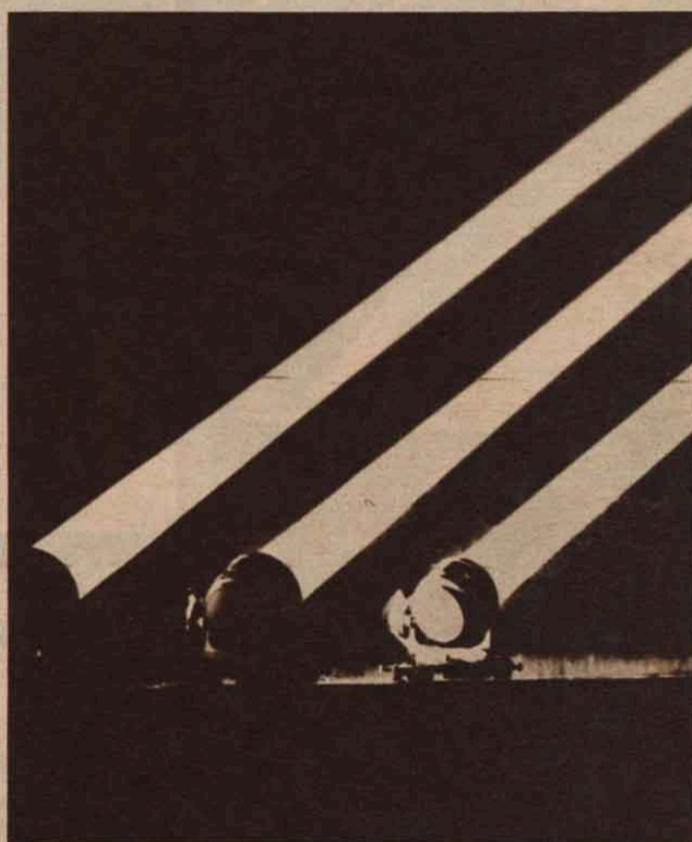
Unghirdens hjältedater ha lämnat ett nytt bidrag till karaktäristiken av den själsart, med vilken mänskligheten måste göra upp räkningen, om katastrofen för vår kultur icke skall bli fullständig. Misshandel av fängslade politiska motståndare utan hänsyn till ålder och kön, sadistisk tortyr mot värnlösa, våldsdåd mot lärare, lärarinnor och skolungdom — synen är sannerligen förfärande. Men den är icke ny. Det är som om den totalitära statslärans ideologi hörde oupplösligt samman med dyrkan av den barbariska råheten. Makten måste utövas med grymhet för att bli riktigt njutbar. Herradömet måste kunna pina, lemlästa och förinta för att bestå sitt mogenhetsprov.

Det finns skäl att ägna fenomenet eftertanke. Hur ter sig inifrån den psykologiska processen? Vad försiggår i själens djup hos dessa, som under skydd av erövrarens bajonetter tillfredsställa rent bestialiska drifter? Svaret är icke så lätt. Men det vore orätt att icke söka ge det. Här gäller det icke att förstå för att förlåta, men väl att förstå för att skärpa vakt-hållningen mot smittan.

Det är först och främst ett begär att utjämna ett socialt mindervärdeskomplex. Vägen uppåt kan ha varit besvärlig. Andra ha klättrat snabbare och bättre på samhällets steg. Utebliven befördran har efterlämnat en tagg, kring vilken det värkt och hulnat. Besvikelsen har omvandlats till mer eller mindre dunkla hämndkänslor. Egen underlägsenhet måste skyllas på »systemet». Det tarvas någon eller några att hämnas på. Den som lyckats har att gälda en skuld till den som misslyckats. Makten skall skänka tillfälle till kvittning. Den skall avstå och upprätta. Den skall klargöra vem de hava stungit. Så växer ur mindervärdeskomplexens regioner en längtan efter den tingens ordning, där ingen frågar efter förtjänst, duglighet och skicklighet men alla böja sig i underdånighet för hämnaren.

Det är vidare hela raden av dem, som hylla brutalitetens estetik. Handlingen beundras alltefter sin hänsynslöshet. Andlig förnämhet, skarp-sinne, konstnärlig genialitet, personlig självständighet, högsinhet och ideell hänförelse — allt slikt degraderas till oväsentliga ting i jämförelse med våldet. Om viljan bakom gärningen är god eller ond ter sig likgiltigt. Måttstocken är icke moralisk. Viljeaktens dimensioner, utbrottets våldsamt och hämningslöshet äro huvudsaken. Andens högre yttringar i forskning, religion, konst, själens skapande och gestaltande gåvor — slikt träder i andra planet. Humanitet avhånas som eländig svaghet. Människovärdet taxeras efter den enskildes användbarhet som verktyg i maktviljans tjänst.

I denna radikala omstörtning ges spelrum för allsköns tilltagsenhet. Moraliska hämningar upphävas. Tyglarna släppas. Kompetenskraven ligga icke längre på karaktärens, intelligensens, insiktens, duglighetens

och vederhäftighetens områden. De hänföra sig till den tjänstvillighet, som icke frågar, den fördomsfrihet, som icke väjer. Språnget uppåt tarvar icke längre förståndets odling, omdömet mognad och kunskapens tillförlitlighet. Det kan tagas med den dristighet, som i ett tidigare och förläggat bildningsskede kallades fräckhet. Makten löser alla kvalifikationsfrågor.

Vilka utsikter för dem, som girigt spejat efter genvägar! Här bjuds möjlighet till hämnd för förmenta oförrätter. Här kan makten att förinta behändigt sätta sig i det upplysta omdömet ställe och köra den beprövade dugligheten på porten. Här blir de refuserades salong de privilegierades salong. De sakligt underkända hålla sitt intåg. Om det egna landet förrådes och överantvards i främmande förtryckares händer, om maktens sötma njutes under inkräktarens hägn, om hävdvunnen rättssäkerhet uppfrossas, om lagligheten ersättes med det hänsynslösa godtycket — vad har väl sådant att betyda? Det är större ära att ha förrätt sitt land än att ha försvarat det! Patrioterna förtjänar näpsta. Han har understått sig att värja fädrens arv, värja sitt folks frihet och lagliga ordning. I sin förblindelse har han manat till

kamp mot erövraren. Han har förstocket sitt hjärta ända därhän, att han pockar på den lyx, som består i tankens och ordets frihet.

I detta klimat har »unghirden» fått sin växt och daning. Den har helhjärtat gått i utländsk tjänst. Den har beredvilligt åtagit sig uppgiften att med tortyr och misshandel fostra dem, som bekänna sig till fosterlandet.

Vad tänker svensk ungdom inför denna ohyggliga tragedi? Hur faller dess dom över den »femte kolonnen», som i Judas fått sin förebild och i hr Quisling sin mandomsanammelse? Unghirden kommer icke som skjuten ur en pistol. Den är det naturliga resultatet av den värdeförfalskning, som hotar västerländsk odling med undergång. Den som sätter råhet före själsadel, bestialitet före humanitet, våld före saksakal, terror före övertygande, kadaverlydnad före eftertanke och förräderi före trohet — den har med berätt mod målt sig ut ur den idévärld, som vill hålla en klar gräns mellan människa och buse. »Av deras frukt skolen I känna dem.» Vi ha sett och smakat frukten. Vi veta vilket träd som burit den. Vi äro icke okunniga om den mark, varur rötterna sugit näring. »Femte kolonnen» är ingen myt. Den är en planta, satt av främmande makt, ansad av inhemska legohjon, vattnad och gödslad med släktets Caliban-instinkter. Det beror på oss själva, om plantan skall växa eller förtvina. Det beror på vår vaksamhet och vår omsikt. Ju friare ord, desto större möjlighet att låta strålkastaren obarmhärtigt belysa och avslöja alla skumma förhävanden. Ju fastare och klarare fostran till respekt för sanning, saklighet och personlig duglighet, självständighet, desto större utsikt att beröva femte kolonnen dess jordmån.